

Aardewerk Tichelaar als publiekstrekker

Het succesvolle Open Atelier in de oude Tichelaarfabriek in Makkum kan een permanent gevolg krijgen. De gemeente Súdwest-Fryslân is niet overtuigd van een sluitende exploitatie in de toekomst.

MARIA DEL GROSSO

A ltid toeristen welkom kunnen heten in de voormalige panden van aardewerkfabriek Tichelaar aan de Turfmarkt in Makkum. En tegelijkertijd ontwerpers de kans geven om op diezelfde plek te kunnen experimenteren met nieuwe duurzame keramische technieken. Dat is de grote wens van de Stichting Frysk Tichelwurk, die daarmee ook de herinnering aan de aanwezigheid van het eeuwenoude bedrijf op deze plek levend wil houden.

Want in 2013 staakte Tichelaar de productie van sieraardewerk en concentreerde zich volledig op architectonische bouwkeramiek. Er werd een nieuwe fabriek gebouwd aan de Kalkovens en de oude fabriek sloot. FB Oranjewoud werd eigenaar van de monumentale panden. Deze onderneming is bezig met plannen om er 32 zorgwoningen, 4 seniorenwoningen en 4 appartementen te bouwen. De monumentale panden blijven daarbij behouden, aanbouw wordt wel gesloopt om ruimte te maken voor een plein. De architect heeft 350 vierkante meter nog niet ingevuld als bestemming.

Daar ziet de Stichting Frysk Tichelwurk een kans, evenals de gemeenteraad van Súdwest-Fryslân die vorig jaar in een motie oproep een deel van deze nog beschikbare ruimte een cultuurhistorische invulling te geven. Dit idee was mede ingegeven door het grote succes van het Open Atelier dat op initiatief van Frysk Tichelwurk in 2022 werd gehouden ter gelegenheid van het 450-jarig bestaan van Koninklijke Tichelaar Makkum. In korte tijd kwamen 3500 bezoekers langs om ontwerpers aan het werk te zien, een expositie te bekijken en uitleg te krijgen van vrijwilligers, doorgaans oud-medewerkers.

Frysk Tichelwurk wil daarom een

permanente plek creëren waar de werelden van design, ambacht en publiek samenkomen. Met steun van Súdwest-Fryslân, FB Oranjewoud en Plaatselijk Belang is opdracht gegeven voor een haalbaarheidsonderzoek door de bureaus Coup Urban Producers en Moon. Die stellen dat zo'n concept mogelijk is, maar er is wel meer ruimte nodig dan 350 vierkante meter.

Het meest haalbare scenario wordt *Small* genoemd. Deze kan uitgevoerd worden met en zonder slaapstudio's voor de designers die ter plekke aan het werk gaan. Er is dan ruimte voor zes designers, waar-

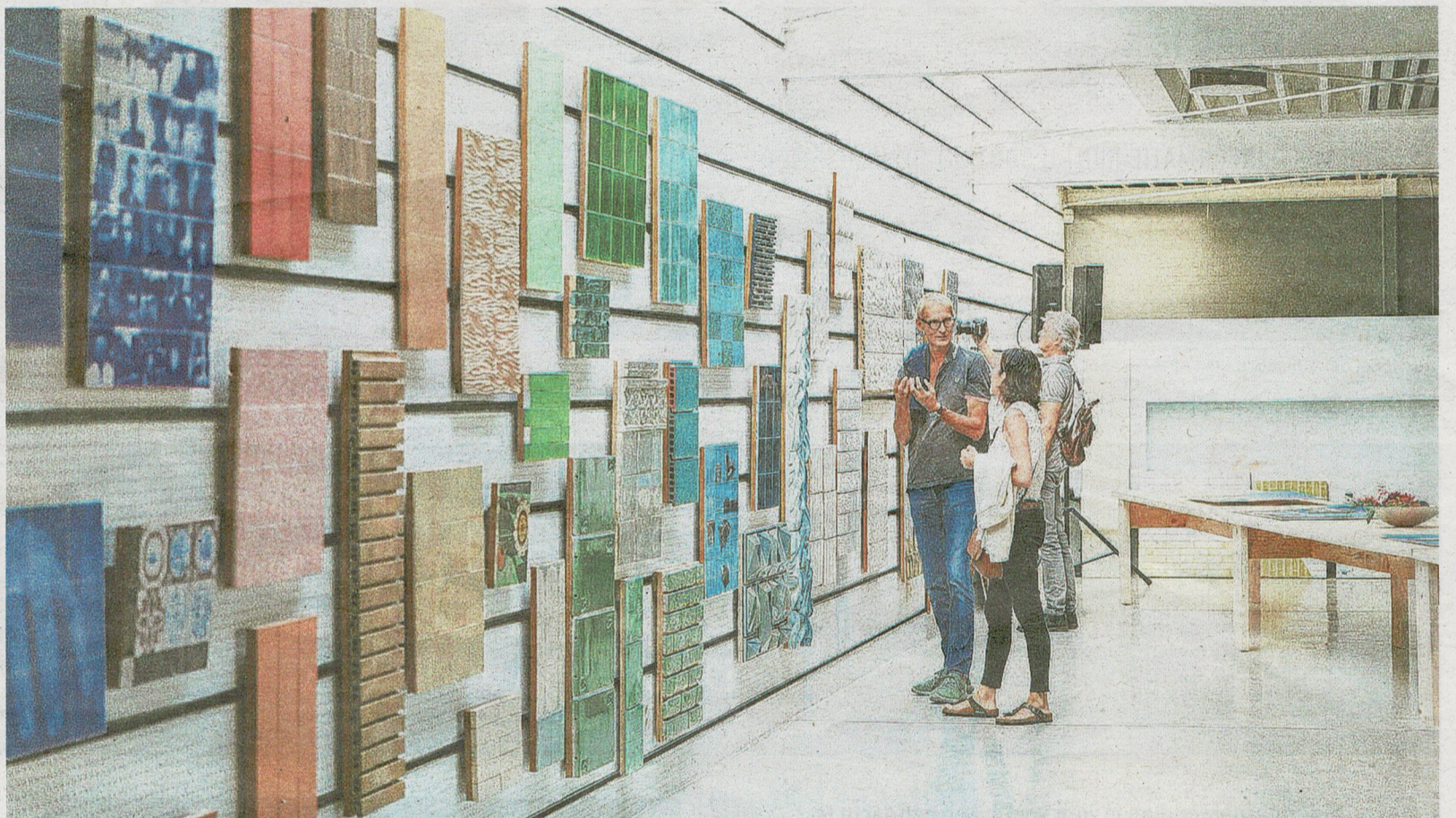
voor zes slaapstudio's nodig zijn. Ook komen er vier ruime ateliers die opgesplitst kunnen worden. Een huiskamer met keuken vormt de ontmoetingsruimte. In het oude monument zou ruimte vrij moeten komen voor creatieve en innovatieve bedrijfsjes. Op de begane grond is een multifunctionele expositie-

Frysk Tichelwurk wil permanente plek voor ambacht, design en publiek

ruimte voor het publiek gepland en een werkplaats voor de designers. Daar is een plek bedacht voor een horecapunt en verkooppunt voor de keramiekkunstenaars. Deze variant kan ook zonder slaapstudio's uitgevoerd worden. Dan worden de designers elders in Makkum ondergebracht. De restauratie en aanpak van de oude fabriek voor deze doelstelling kost in beide gevallen 1,9 miljoen euro.

Om de jaarlijkse financieringskosten en huur beperkt te houden, is er co-financiering nodig en geld uit fondsen, donaties en subsidies. Inkomsten komen uit ticketverkoop

aan toeristen, workshops, horecaverkoop en vergoedingen van de ontwerpers die er verblijven. Op termijn moet het concept volgens de onderzoekers zonder subsidie kunnen draaien. Het is dan wel noodzakelijk dat FB Oranjewoud meer vierkante meters beschikbaar wil stellen. FB Oranjewoud en de gemeente vinden dat er onvoldoende duidelijkheid is over de toekomstige exploitatie. De gemeente heeft liever dat er ook gekeken wordt naar een combinatie met het monumentale waaggebouw uit 1698. Ook hier wordt naar een nieuwe invulling gekeken. De gemeente ziet graag een

Open Atelier bij Koninklijke Tichelaar in Makkum in 2022. FOTO: JESSIE JANSEN

Besluit over 'Ternaard' valt voor de zomer

Extra hospicebedden voor het noordoosten van Friesland

TERNAARD Of uitstel van een besluit over gaswinning onder de Wadenzee vanaf Ternaard afstel wordt, wordt vóór de zomer duidelijk. Dat is althans de verwachting van demissionair staatssecretaris Hans Vijlbrief (Mijnbouw).

Aan de verwachtingen van Vijlbrief en het ministerie van Economische Zaken moet niet al te veel waarde worden gehecht. Een besluit is sinds de herfst van 2021 al zeker acht keer aangekondigd en al even zo vaak uitgesteld.

Ook aan een ultieme deadline die de Raad van State eind januari oplegde heeft het ministerie zich niet kunnen houden. De Nederlandse Aardolie Maatschappij eiste na bijna drie jaar onzekerheid duidelijkheid over het project. Die moest het ministerie van de hoogste bestuursrechter voor 1 april geven.

In plaats daarvan verzocht het ministerie de termijn te verlengen tot 15 juni 2024. Wettelijk is dit niet mogelijk. Gevolg is dat een door de Raad van State opgelegde dwangsom in werking treedt: 250 euro per dag dat de besluiten niet bekend worden gemaakt. De NAM kan deze bedragen opeisen, tot een maximum van 37.500 euro.

Vijlbrief bracht begin maart al naar buiten dat hij niet voor 1 april een besluit kon nemen. Vanwege nieuwe informatie over zeespiegelstijgingsscenario's weigerde hij voorlopig de definitieve winningsvergunning af te geven. De NAM heeft inmiddels aanvullende informatie aangeleverd, schrijft Vijlbrief aan de Tweede Kamer. Dit ligt ter beoordeling bij TNO, Staatstoezicht op de Mijnen en de Mijnraad. Na hun advies neemt Vijlbrief een besluit. Nog voor de zomer, verwacht hij.

ANDRÉ HORJUS

KOLLUM Inwoners van Noordoost-Friesland kunnen voortaan voor hospicezorg in de eigen regio terecht als in Kollum eind dit jaar een zogenaamd High-Care hospice wordt geopend.

Het nieuwe hospice van zorgkoepel Noorderbreedte vindt onderdak bij woonzorglocatie Meckama State. Het bestaat uit drie appartementen en een gezamenlijke huiskamer.

Het hospice krijgt een eigen ingang op de begane grond. Noorderbreedte heeft ook nog vier High Care hospicebedden bij Molenaar Klein Hospice in Harlingen.

Er is zeker in Noordoost-Friesland behoefte aan meer hospicebedden, bleek vorig jaar al uit onderzoek van de Regionale Ondersteuningsstructuur (ROS) Friesland in opdracht van

de Netwerken Palliatieve Zorg Fryslân (NPZF).

Landelijk is de norm vastgesteld van vier tot zes hospicebedden per honderdduizend inwoners. Voor Friesland betekent dat tussen de 24 en 39 bedden.

De provincie telde vorig jaar 29 hospicebedden en dat is net voldoende, stelt onderzoeker Maaïke van der Meulen. Noordoost-Friesland scoorde volgens haar echt onvoldoende met slechts twee bedden voor specifieke hospicezorg in verpleeghuis de Waadwente in Dokkum.

„Cliënten uit Noordoost-Friesland gaan nu voor hospicezorg zelfs naar Drachten of Heerenveen”, zegt regiomanager Bert Renkema van Noorderbreedte. „Dat is ver en niet wenselijk.”

Onderzoeker Van der Meulen onderscheidt drie soorten hospices. Bij

een High Care-hospice leveren gespecialiseerde medewerkers 24 uur per etmaal palliatieve zorg aan cliënten en hun naasten. Ook worden vrijwilligers ingezet.

Er zijn in deze provincie ook vier hospices waar vooral vrijwilligers werken en waar niet voortdurend professionele zorg aanwezig is (Bijna Thuis Huizen). Het gaat om het Marcelis Goverts Gasthuis in Leeuwarden, De Kime in Sneek, Smelnehaven in Drachten en Julia Jan Wouters in Heerenveen.

Ten slotte bieden twee verpleeghuizen – de Waadwente in Dokkum en de Kuunder in Wolvega – palliatieve units. De professionele zorg maakt daar deel uit van een grotere afdeling. Vrijwilligers kunnen een rol spelen, maar beperkter dan bij beide andere vormen. Hospicezorg kan ten slotte ook thuis worden verleend door vrijwilligers.